

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐ
Ռ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

« 20 » 10 2021թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 0196-21

Ձեռնարկողը՝

«Հայնախագիծ» ԲԲԸ

ՀՀ, ք. Երևան, Չարենցի 1

Գործունեությունը՝ «Շիրակի-1» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված
տարածական պլանավորման փաստաթղթերի
(ՄՄՀՏՊՓ) նախագծի շրջակա միջավայրի վրա
ազդեցության ռազմավարական գնահատման
հաշվեպնդություն
Շիրակի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի պարտականությունները կատարող

Խ. Մարտիրոսյան

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 0196-21

20 > 10 2021թ.

«Շիրակ-1» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման հաշվետվություն

Ձեռնարկող՝

«Հայնախագիծ» ԲԲԸ

Ներկայացված նյութեր՝

Նախագծային փաստաթղթեր,
ՇՄԱՌԳ հաշվետվություն

Գտնվելու վայրը՝

Շիրակի մարզ

Ներածական մաս. «Շիրակ-1» Շիրակի տարածաշրջանի միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթերի (այսուհետ ՄՄՏՊՓ) նախագծերը ներառում են Մարալիկ քաղաք, Աղին, Անիավան, Անիպեմզա, Բագրավան, Նորաշեն, Գուսանագյուղ, Իսահակյան, Բարձրաշեն, Լանջիկ, Լուսաղբյուր, Հայկաձոր, Ձիթհանքով, Ձորակապ, Շիրակավան, Ջրափի, Սառնաղբյուր, Սարակապ, Քարաբերդ (ընդամենը 19) համայնքները:

Շիրակի տարածաշրջանի ՄՄՏՊՓ նախագծի «Շրջակա միջավայրի բարելավման ու պահպանման միջոցառումներ» բաժինը մշակված է ՄՄՏՊՓ համապատասխան, հաշվի առնելով նշված համայնքների 2017-2025թթ. զարգացման ծրագրերը:

Նախատեսվող գործնեությունը համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 1-ին մասով, հանդիսանում է հիմնադրությամբ փաստաթուղթ:

Նկարագրական մաս. Շիրակի մարզի «Շիրակ-1» տարածաշրջանի ՄՄՏՀ նախագիծն իրենից ներկայացնում է փաստաթուղթ, որտեղ արտացոլված են բնական պաշարների (օդ, ջուր, հող, բուսականություն, հանքեր) ինտենսիվ և արդյունավետ օգտագործման վերաբերյալ նախագծային, պրակտիկ գործունեության արդյունքները՝ տնտեսության ճիշտ կազմակերպման, կոմունիկացիաների, կաթսայատների ճիշտ տեղադրման անթափոն տեխնոլոգիաների և մաքրման սարքավորումների կիրառմամբ, կենցաղային և արդյունաբերական թափոնների մաքսիմալ օգտագործման և վնասազերծման ճանապարհով:

Շիրակի մարզի վերը նշված համայնքների տարածքային քաղաքաշինական խնդիրների լուծման ընթացքում շրջակա միջավայրի պահպանության արդյունավետ կազմակերպման

համար համալիր կերպով են գնահատվել առկա բնապահպանական խնդիրները, գոյություն ունեցող իրավիճակը և ընտրվել են զարգացման այնպիսի սկզբունքներ, որոնք թույլ կտան ներդաշնակորեն լուծել սոցիալական, տնտեսական և բնապահպանական խնդիրները:

Բնակավայրերի զարգացման ծրագրերի մշակման ժամանակ շրջակա միջավայրի տարրերի (ջուր, օդ, հողաբուսական ծածկույթ, կենդանական աշխարհ) պահպանության միջոցառումների մշակումը սերտորեն կապված է տարածքի հատակագծային կազմակերպման խնդիրների հետ:

Շիրակի տարածաշրջանի ՄՄՏՊՓ զարգացման ծրագիրը նախատեսվում է կազմել կայուն զարգացման սկզբունքների հիման վրա, որը տնտեսական զարգացման բոլոր նախապատվությունները համադրում է բնական միջավայրի ինքնավերարտադրունակության հետ:

Բնակավայրի տարածքի կարևոր էկոլոգիական հիմնախնդիրները, որոնք նպաստելու են տարածքի էկոլոգիական հավասարակշռության պահպանմանը, լուծվելու են տարածքի հատակագծային կառուցվածքի մշակման գործընթացում: Շրջակա միջավայրի պահպանության բաժնում տրված է համալիրի առանձին տարրերի՝ օդային, հողային, ջրային ավազանի սանիտարահիգիենիկ վիճակը, նրա բարելավման ինժեներական, տեխնոլոգիական և ագրոմելիորատիվ միջոցառումները:

«Շիրակ-1» տարածաշրջանի ՄՄՏՊՓ նախագծում սանիտարապաշտպանիչ գոտիների և սանիտարական խզման (разрыв) չափերը ընդունված են համաձայն CH245-71 «Արդյունաբերական ձեռնարկությունների նախագծման սանիտարական նորմաներ»: Հաշվի է առնված նաև ՀՀ առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմնի հիգիենիկ և համաճարակային բաժնի համաձայնությունը:

- Էլեկտրաէներգակայանների ՍՊԳ-ի չափերը ընդունված է դրանց տիպից, տրվող լարումից, տրանսֆորմատորի հզորությունից և քանակից ելնելով, համաձայն ՍՆ և Կ II-12-77 «Պահպանություն աղմուկից» և ՀՀՇՆ 22-04-2014 «Պաշտպանություն աղմուկից» նորմերի և կանոնների, ԳՈՍՏ «Ուժային, յուղային տրանսֆորմատորներ, թույլատրելի աղմուկի նորմաներ և աղմկային փորձարկումների մեթոդներ»: ՍՊԳ-ների չափը ընդունված է 20մ:

- Էլեկտրահաղորդման գծերի (ԷՀԳ) պաշտպանական գոտիների չափերը ընդունված են համաձայն «Մինչև 1000Վ էլեկտրական ցանցերի պահպանման կանոններ»-ի հիման վրա՝

- գետնի վրա եզրային լարերի պրոյեկցիայի հեռավորությունը:

- Մայրուղային խողովակաշարերից սանիտարական խզման չափերը ընդունված են խողովակների տրամագծից, ճնշումից և դասից կախված, համաձայն ՍՆ և Կ 2.05.06-85 «Մայրուղային խողովակաշարեր»:

- Խմելու-տնտեսական ջրառների ՍՊԳ-ի չափերը ընդունված են համաձայն ՍՆ և Կ 2.04.02-84 «Ջրամատակարարում: Արտաքին ցանցեր և կառուցվածքներ»:

- «Խմելու-տնտեսական նշանակության ջրմուղների և ջրամատակարարման աղբյուրների սանիտարական պահպանման գոտիներ» N2-III-Ա2-2 սանիտարական նորմերը և կանոնները հաստատելու մասին ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002թ. նոյեմբերի 29-ի թիվ 803 հրամանը:

- Գերեզմանների ՍՊԳ-ն ընդունված է 300մ, ինչպես նաև հաշվի է առնվում ՀՀ կառավարության նոյեմբերի 23-ի «Հուղարկավորությունների կազմակերպման և գերեզմանների ու դիակիզարանների շահագործման մասին» 2006 թվականի N1910-ն որոշման հավելված 4-ի 7-րդ կետը:

- Աղբահավաք վայրերի համար ՍՊԳ-ն ընդունված է 300 մ: Աղբահավաք վայրերի քանակը՝ 10:

- Կենսաբանական մաքրման կայանի ՍՊԳ-ն ընդունված է 300մ: ՍՆ և Կ 2.04.03-85 Կոյուղի: Արտաքին ցանցեր և կառուցվածքներ:

- Օրգանական ծագման թափոնների վարակազերծման և թաղման վայրերի ՍՊԳ-ն ընդունված է 300մ:

«Շիրակ-1» տարածաշրջանի ՄՄՀՏՊՓ նախագիծը ընդգրկում է 44464,68 հա տարածք, որտեղ բնակչության թիվը կազմում է 21416 մարդ: Տարածքում առկա են բնական, բուժական, առողջապահական, հանքահումքային ռեսուրսներ:

Նշված համայնքներում ռեսուրսների հիմնական տեսակներն են՝ ջրեր, հողեր, գեղատեսիլ և տեսարժան վայրեր տուրիզմի զարգացման համար: Տարածքում առկա են մարդկային ռեսուրսներ:

«Շիրակ-1» գյուղական և քաղաքային համայնքներում առկա են սոցիալ կենցաղային, ինժեներատրանսպորտային և կոմունալ ենթակառուցվածքների վերաբերյալ հիմնախնդիրներ, որոնք մանրամասն նկարագրված են նշված համայնքների զարգացման ծրագրերում:

Ներկա իրավիճակում բնակչության հիմնական զբաղմունքն է՝ բուսաբուծությունը, այգեգործությունը, անասնապահությունը, հացահատիկի մշակումը, հողագործությունը և առևտուրը:

Ներկայումս համայնքների մթնոլորտային օդն աղտոտվում է արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակելի և հասարակական շենքերի ջեռուցման անհատական սարքերի և ավտոտրանսպորտի արտանետումներով:

Հիմնականում արդյունաբերական ձեռնարկությունները պատկանում են սանիտարական վտանգավորության IV-V դասին, արտադրական արտանետումները աննշան են: Ֆոնային աղտոտվածությունը աղտոտող բոլոր նյութերով համայնքներում զգալիորեն ցածր է սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաներից (ՍԹԿ):

Համայնքներում գործում են մի շարք փոքր ձեռնարկություններ, որոնք գործում են պլանային արտադրողականության 5-10%-ի սահմաններում:

«Շիրակ-1» տարածաշրջանում գործում են տուֆի, պեմզաի և բազալտի հանքեր, որոնց հիմնական արտանետումները մթնոլորտ անօրգանական փոշին է:

Ընդամենը արդյունաբերական արտանետումները կազմում են 61,74տ/տարի, մնացած համայնքները – 38,97տ/տարի:

Համայնքներում աղմուկի աղբյուր է հանդիսանում ավտոտրանսպորտը:

Տրանսպորտային հոսքերի աղմուկը առաջանում է մեքենաների աղմուկից տրանսպորտի արագությունից և շարժման ինտենսիվությունից:

«Շիրակ-1» համայնքներում ավտոմեքենաների մաքսիմալ ժամային անցուղարձը կկազմի 130 միավոր մեկ ժամում:

Աղմուկի մակարդակը փողոցի բանուկ մասի եզրից 7.5 մետր հեռավորության վրա որոշված է տարբեր փողոցներում: Աղմուկի ամենաբարձր մակարդակը կազմում է 55 դԲԱ, 70 դԲԱ- նորմայի դեպքում:

«Շիրակ-1» տարածաշրջանի բնակավայրերում ձայնի էկվիվալենտ մակարդակը 25մ հեռավորության վրա ճանապարհից, հաշվի առնելով կառուցապատված զանգվածը կկազմի 40-45 դԲԱ, նորման 45-55 դԲԱ:

«Շիրակ-1» տարածաշրջանը ներառում է 44464,68 հա հողեր, այդ թվում՝

- Գյուղատնտեսական հողեր- 39063,46 հա,
- բնակավայրեր- 2148,2 հա,
- արդյունաբերական, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության – 573,48 հա,
- էներգետիկայի, կապի, տրանսպորտի – 292,57 հա,
- հատուկ պահպանման տարածքներ – 355,52 հա,
- հատուկ նշանակության – 256,69 հա,

- անտառային – 168,92 հա,
- ջրային – 1605,84 հա:

ՇԻՐԱԿ-1 ՄԻԿՐՈՌԵԳԻՈՆԻ ՏԵԽՆԻԿԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ /ՁԱ 3/				
Տեխնիկադրուսական ցուցանիշները		Չափման միավոր	Փաստացի	Հեռանկարային
1	ՄԻԿՐՈՌԵԳԻՈՆԻ ՀԱՄԱԿՑՎԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԻ ԴԵՊՔՈՒՄ ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՄ ԸՆԴԳՐԿՎԱԾ ՀՈՂԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱԿԵՐԵՍԸ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝	հա	44468.084	44468.084
2	ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ՀՈՂԵՐ	հա	2148.204	2158.824
3	ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ, ԸՆԴԵՐՔՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԵՐ	հա	573.48	565.7
4	ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ, ԿԱՊԻ, ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ, ԿՈՄՈՒՆԱԼ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ՀՈՂԵՐ	հա	295.97	331.385
5	ՀԱՏՈՒԿ ՊԱՀՊԱՆՎՈՂ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՀՈՂԵՐ	հա	355.52	508.57
6	ՀԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԵՐ	հա	256.69	256.69
7	ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀՈՂԵՐ	հա	39063.46	38872.155
8	ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՀՈՂԵՐ	հա	168.92	168.92
9	ԶՐԱՅԻՆ ՀՈՂԵՐ, ՈՐԻՑ՝	հա	1605.84	1605.84

Հողի հիմնական աղտոտումը կատարվում է ավտոտրանսպորտի արտանետումներից, կենցաղային և արդյունաբերական թափոնների աղբավայրերից և թափոնակույտներից:

Հողերի աղտոտվածության մակարդակը գնահատված է ցածր (խտության գումարային ցուցանիշը՝ $h \leq 16$), աղտոտվածության դասը՝ թույլատրելի, էկոլոգիական իրավիճակը՝ բավարար:

Բնակավայրերում սանիտարական մաքրման ենթակա տարածքը կազմում է 2148,2 հա մակերես: Համայնքներում գործում է 19-ը աղբավայր: Աղբահանումը կատարվում է անկանոն, ինչը հանգեցնում է համայնքների սանիտարական վիճակի վատացմանը:

Բնակչության թիվը կազմում է 21416 մարդ ըստ մարզպետարանի տվյալների: Թափոնների ընդհանուր քանակը ներկա իրավիճակում կազմում է 5354 տ/տարի:

Թափոնները առաջանում են առողջապահության բնագավառի հաստատություններում: Թափոնները դասակարգվում են հետևյալ կերպ.

-ոչ վարակիչ թափոններ: Այս թափոնները կազմում են ընդհանուր թափոնների 90% -ը: Սրանք իրենց բաղադրությամբ նման են կենցաղային թափոններին, քանի որ վարակիչ տարածման մանրէներ չեն պարունակում: Այս թափոնների շարքին են պատկանում գրասենյակային աղբը

թույլ, ստվարաթույլ, փաթեթավորման նյութեր և այլն: Տարեկան քանակը կազմում է 0,8տ: Դասվում են վտանգավորության 4-րդ դասին: Ծածկագիրն է՝ 91200400 01 00 4:

- Վարակիչ թափոններ: Վարակիչ թափոնները դրանք օրգանական ծագման թափոններն են: Ընդհանուր քանակը կազմում է 0.3 տ/տարի:

Թափոնները առաջանում են արդյունաբերական ձեռնարկություններում: Արդյունաբերական թափոնների ընդհանուր քանակը կազմում է 8,5տ/տարի: Թափոնները բաժանվում են 2 խմբի:

- Օգտագործման ենթակա թափոնների ընդհանուր քանակը կազմում է 3,5տ/տարի:

- Ոչ օգտագործելի թափոնների քանակը կազմում է 5տ/տարի:

Օգտագործման ենթակա թափոնների շարքին եմ դասվում օգտագործված յուղերը, թեփերը: Քանի որ համայնքները չունեն արդյունաբերական թափոնների համար առանձին աղբավայր, ուստի ոչ օգտագործելի նշված թափոնները թափվում են կենցաղային աղբավայր:

«Շիրակ-1» տարածաշրջանի համայնքներում տեղակայված է 20 գերեզմանոց ընդհանուր 40 հա տարածքում: Գերեզմանոցները գործող են: Գերեզմանոցներում սանիտարական պահպանման գոտին պահպանված չէ: Անհրաժեշտ է մշակել միջոցառումներ, որոնք կկարգավորեն գերեզմանոցների տարածքները:

«Շիրակ-1» համայնքների կանաչապատման համակարգի կայուն զարգացման համար անհրաժեշտ է իրականացնել գործողությունների համալիր ծրագիր, որն իր մեջ կպարունակի ներքոհիշյալ հիմնադրույթները.

- բնագավառի գործունեությունը համակարգող մասնագիտացված կառուցվածքային ստորաբաժանման ստեղծում համայնքապետարաններում,

- վերականգնման աշխատանքների, նոր տարածքների կանաչապատման իրականացում, հստակ նախագծերին և ծրագրերին համապատասխան, ապահովելով հետագա ոռոգումը,

- ոռոգման համակարգի զարգացում և բարեփոխում:

Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել նաև գյուղական համայնքների կանաչապատմանը:

Համայնքներում ֆոնային աղտոտվածությունը չի գերազանցում սահմանված նորմերը, քանի որ համայնքներում բնակչության թիվը չի գերազանցում տասը հազարը:

Համայնքների մանրամասն վերլուծությունը, առանձին համայնքների համար ինժեներաերկրաբանական հետազոտության աշխատանքների իրականացման և միկրոսեյսմաշրջանացման քարտեզների կազմման, ինչպես նաև համայնքների վերլուծությունն ըստ հատակագծային պայմանների, քաղաքաշինական հիմնականիքի, ինժեներական ենթակառուցվածքների ապահովվածության, պատմամշակութային հուշարձանների վերլուծությունն պետք է նպաստի տարածաշրջանի կենսագործունեությանը և հողերի ռացիոնալ օգտագործմանը: Առաջնային ուղղություններ են դառնում տարածքային զարգացման այն հիմնական ուղղությունները, որոնց մեջ ներդրումները նպաստավոր են այդ ոլորտների կայացման և զարգացման համար: Այդ ուղղությունների ընտրությունը կխթանեն.

- արտադրության գոյություն ունեցող հիմնական ճյուղերի զարգացումը,

- հնարավոր ռեկրեացիոն գոտիների կազմակերպումը,

- շրջակա միջավայրի բարելավումն և պահպանումը,

- ինժեներական ենթակառուցվածքի, ճանապարհային ցանցի և սոցիալ- կենցաղային համակարգի զարգացումը,

- պատմամշակութային ժառանգության պահպանությանը,

բնական և տեխնածին վտանգավոր երևույթներից տարածքի պաշտպանությանը,

- սահմանամերձ տարածքներում բնակչության անվտանգության ապահովումը,

- միջպետական և հանրապետական նշանակության ճանապարհները կապող հանգույնների վերանորոգում, միջհամայնքային ճանապարհների-կապերի վերանայում և կազմակերպում.

- բացառել գյուղատնտեսական բարձորակ և հատուկ պահպանվող տարածքների օտարումը, ինչպես նաև պատմամշակութային և բնական հուշարձաններին վնաս պատճառումը,
- հիմնական գործառնական գոտիների վերանայում և հստակեցում,
- բոլոր համայնքների գազաֆիկացում,
- համայնքներում բնակչության ապահովումը խմելու ջրով,
- համայնքներում ոռոգման ջրի ցանցի արդիականացում և ընդլայնում,
- աղբավայրերի նախատեսում սանիտարական գոտիների պահպանմամբ,
- գյուղական համայնքների կեղտաջրերի մաքրման կայանի նախագծում և գործարկում,
- նախատեսել նոր տեխնոլոգիաներ ջեռուցման ժամանակ՝ արևային էներգիա և բիոգազ,
- նախատեսել աղբի տեսակավորում:

Տարածքի տնտեսության հեռանկարային զարգացումը: Տարածքային պլանավորման նախագծով հողերի նպատակային նշանակության հողատեսքի, գործառնական նշանակության և զբաղեցրած տարածքների էական փոփոխություն չի նախատեսվում: Տարածաշրջանի բնակչության հաշվարկային թիվը կազմում է 23557 մարդ: Տնտեսության զարգացման հիմնական ճյուղերն են այգեգործությունը, առևտուրը, անասնապահությունը, հողագործությունը, հացահատիկային կուլտուրաների մշակումը:

Հեռանկարում համայնքների մթնոլորտային օդի աղտոտման աղբյուրներ կհանդիսանան արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակելի և հասարակական շենքերի ջեռուցման անհատական սարքերի և ավտոտրանսպորտի արտանետումները: Արդյունաբերական ձեռնարկությունները հիմնականում պատկանում են սանիտարական վտանգավորության IV-V դասին: Արտադրական արտանետումները հիմնականում առաջանում են բնական գազի այրումից: Ներկայումս համայնքներում ֆոնային աղտոտվածությունը աղտոտող բոլոր նյութերով զգալիորեն ցածր է սահմանային թուլատրելի կոնցենտրացիաներից (ՄԹ-Կ):

Հեռանկարում նախատեսված է բոլոր ձեռնարկությունների համար 5-10% արտադրողականության աճ: Ընդամենը արդյունաբերական արտանետումները կազմում են 67,75տ/տարի, իսկ համայնքներին 42,65տ/տարի: Հեռանկարում նախատեսված է ջեռուցման համար արևային էներգիա:

Ջեռուցման ժամանակ վնասակար արտանետումների հաշվարկները կատարված են գազի ծախսից ելնելով և արևային էներգիայից: Համայնքներում ջեռուցումը նախատեսվում է կազմակերպել գազով:

Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների հիմնական մասը բաժին է ընկնում ավտոտրանսպորտին, որի արտանետումները կազմում են մթնոլորտ արտանետումների 96%-ը: Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների քանակը «Շիրակ-1» համայնքում ջեռուցումից, արդյունաբերությունից և ավտոտրանսպորտից կազմում է 1755,03տ/տարի: Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների «Շիրակ-1» համայնքներից տարածաշրջանի տնտեսությանը հասցված տնտեսական վնասը կազմում է 46,24մլն.դրամ/տարի: Հեռանկարում արտանետումները ջեռուցումից կնվազեն տարեկան 63,26տ/տարի ի հաշիվ ջեռուցման նոր տեխնոլոգիաների:

Նշված համայնքների տարածքում գետ է թափվում տնտեսակենցաղային հոսքաջրերի մի մասը, ինչը հանդիսանում է գետի աղտոտվածության հիմնական աղբյուրը:

Քաղաքային և գյուղական համայնքների աշխարհագրական դիրքը թույլ չի տալիս «Շիրակ-1» ամբողջ տարածաշրջանի համար մեկ միասնական կեղտաջրերի մաքրման կայանի ընտրություն:

Մարալիկ քաղաքային համայնքում նախատեսվում է կեղտաջրերի կենտրոնական մաքրման կայանի կառուցում 800մ³/օր հզորությամբ:

Տնտեսակենցաղային հոսքաքերի մաքրման համար գյուղական համայնքներում, նախատեսված է տեղադրել տարբեր արտադրողականության «Յալմա-2000» մակնիշի կենսաբանական մաքրման կայան: Մաքրման կայանը ունի բազմաստիճանային մաքրման կառուցվածք և ներառում է սեպտիկ խուց, անաերոբ կենսաբանական ռեակտոր, կենսազտիչ առաջին և երկրորդ աստիճանի օդավորման ավազան (աերոտենկ), երկու պարզարան, պոմպային հատվածամաս: Մաքրման արդյունավետությունը 98%:

Կենսաբանական մաքրման կայանները կանխարգելում են գետի աղտոտվածության հետագա ավելացումը: Գետի աղտոտվածության մակարդակը հեռանկարում կմնա անփոփոխ:

«Շիրակ-1» տարածաշրջանի համայնքներում հեղեղատար կոյուղու բացակայության արդյունքում գարնանային ձնհալի և աշնանային հորդ անձրևների ժամանակ հնարավոր են տարածքների հեղեղումներ: Այս երևույթից խուսափելու նպատակով բոլոր համայնքերի համար նախատեսվում է հեղեղատար առուների նախագծում և կառուցում:

Բնակավայրերի, հատկապես կառուցապատված տարածքների բնական վտանգավոր երկրաբանական երևույթներից են նաև սողանքները: Սույն նախագծով առաջարկված է «Շիրակ-1» բնակավայրի սողանքներից պաշտպանության միջոցառումների նախատեսում:

Մարալիկ քաղաքային և Նշված գյուղական համայնքներում աղմուկի աղբյուր է հանդիսանում ավտոտրանսպորտը:

Համայնքների տարածքներով հիմնականում անցնում են տեղական նշանակության ճանապարհներ և ավտոմայրուղի Մ- 1, Հ-75: Տրանսպորտային հոսքերի աղմուկը առաջանում է մեքենաների աղմուկից և կապված է տրանսպորտի արագությունից և շարժման ինտենսիվությունից:

Մեքենաների շարժման ինտենսիվությունը չի գերազանցում ժամում 150 մեքենա: Ձայնի էկվիվալենտ մակարդակը հաշվարկման կետում, որը հեռացված է 25 մետրով ճանապարհի երթևեկելի մասից, հաշվի առնելով կառուցապատված զանգվածը, կազմում է 45-50 դԲԱ՝ 45-55 դԲԱ նորմայի դեպքում:

«Շիրակ-1» տարածաշրջանը ներառում է 44464,68 հա հողեր: Քանի որ հողային ֆոնդում պահուստային հողեր չկան, ապա հողերի նպատակային նշանակության փոփոխությունից հետո ընդհանուր տարածքի մակերեսը փոփոխության չի ենթարկվի:

Հեռանկարում տարածական պլանավորման նախագծերի իրականացման արդյունքում հողերի աղտոտվածության մակարդակի ավելացում չի սպասվում, քանի որ նոր արդյունաբերական ձեռնարկությունների կառուցում չի նախատեսված:

Նշված քաղաքային և գյուղական համայնքներում սանիտարական մաքրման ենթակա տարածքը կազմում է 2148,2 հա մակերես:

Որոշված է գոյություն ունեցող աղբավայրերի տարածքները պարսպապատել, բարեկարգել: Աղբահանությունը դարձնել կազմակերպված, տոփանել և հողով ծածկել, մինչև ամբողջ համայնքների համար աղբամշակման գործարանի նախագծումը և կառուցումը, կամ կազմակերպել աղբի տեսակավորում: Հեռանկարում բնակչության թիվը կկազմի 23557 մարդ: Թափոնների ընդհանուր քանակը հեռանկարում կկազմի 5890 տ/տարի:

Շիրակի մարզպետարանը առաջարկում է բոլոր 19 համայնքների համար նախատեսել աղբի հեռացման վայր, տեսակավորման և վերամշակման համար:

Հեռանկարում սպասվում է թափոնների քանակի ավելացում 10%-ի չափով:

Յուրաքանչյուր գյուղական համայնքում տեղակայված է 1 գերեզմանոց: Ընդհանուր թիվը կազմում է 20 հատ, իսկ ընդհանուր տարածքը կազմում 40 հա: Գերեզմանոցները գործող են: Ծրագրով նախատեսված է գերեզմանոցների պարսպապատումը ՍՊԳ-ի չափերով, հետագա հողարկավորումների ընթացքում այն չխախտելու համար: Այն հատվածներում, որտեղ ՍՊԳ-ի սահմանները չեն, նախատեսվում է ճանապարհի երկկողմանի սահմանազատում:

միջոցով և գերեզմանոցի պարագծով երկշաբ ծառապատում: Գերեզմանոցների ճանապարհի եզրային հատվածներում, նախագծով նախատեսված է տարածքի բարեկարգում և կանաչապատում, ինչը կնպաստի փոշու արտանետումների տարածման կանխարգելմանը:

Ներկա դրությամբ ք. Մարալիկ և գյուղական համայնքներում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տնկարկները (զբոսայգիներ, զբոսապուրակներ, պուրակներնայլն) ընդհամենը կազմում են 3,4հա: Շինարարական նորմերի համաձայն գյուղական համայնքներում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տնկարկների մակերեսը պետք է կազմի 12մ²/մարդ, իսկ փոքր քաղաքների համար 10մ²/մարդ:

«Շիրակ 1» միկրոռեզիդենսի մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման նախագիծի գործունեության ընթացքում առաջարկվում է իրականացնել ազդեցության մշտադիտարկում (մոնիթորինգ) և հետնախագծային վերլուծություն:

Դա թույլ կտա հիմնադրությի գործունեության ընթացքում վերլուծել և դիտարկել համայնքների զարգացման իրատեսական սցենարները՝ նախանշելով առավել գրավիչ և արդի հեռանկարային ուղղությունները, ներդրումների համար ուշագրավ ոլորտները, ինչպես նաև տարածաշրջանի բնապահպանական խնդիրների ներգրավման և դրանց հնարավոր լուծումներին ուղղված համապատասխան միջոցառումները:

Շիրակի մարզպետարանը առաջարկում է «Շիրակ-1» գյուղական համայնքների համար աղբի հեռացման, տեսակավորման և վերամշակման վայր նախատեսել Մարալիկ քաղաքի հարակից 8 հա մակերես ունեցող աղբավայր՝ միաժամանակ կոնսերվացնելով նշված համայնքներում առկա աղբավայրերը:

Պատճառաբանական մաս. Շիրակի մարզպետարանում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, իրականացվել են հանրային քննարկումներ, որոնց ընթացքում տեղական ինքնակառավարման մարմինները և հասարակայնությունը հավանություն են տվել նախատեսվող գործունեությանը: Փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումները, առողջապահության, արտակարգ իրավիճակների, կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի, պաշտպանության նախարարությունները, քաղաքաշինության կոմիտեն, կադաստրի կոմիտեն և Շիրակի մարզպետարանը:

Փորձաքննական պահանջներ

Հիմնադրությին փաստաթղթի շրջանակներում նախատեսվող գործունեությունների ծրագրային և նախագծային փաստաթղթերը՝ մինչև իրականացումն անհրաժեշտ է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ներկայացնել շրջակա միջավայրի նախարարություն՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության:

ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՄԱՍ

«Հայնախագիծ» ԲԲ ընկերության կողմից ներկայացված Շիրակի մարզի Շիրակ-1 միկրոռեզիդենսի մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթի նախագծի մշակման ՇՄԱՌԳ հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն՝ վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Գլխ. մասնագետ

Հ. Մեսրոպյան